
GAUDEO

Nootelijcke

CONSIDERATIEN

die alle goede Liefhebbers des Vaderlandts behooren rijpelijc te overweghen/opten voorgheslaghen Tractate van Peys met den Spagniaerden.

Salom. Proverb. 14. 16.

Een vvijs Man vreest hem, ende vermijt het quade: daerenteghen een Sot vaert koenlijcken henen door.

M. D. C. VIII.

Beminde Liefhebber des Vaderlandts.

AEnmerckende tperijckel daer inne de bedecte ende listighe Facteurs der Spagniaerden den staet deser Landen pooghen te brenghen, door de valscheyt van hunne gezuyckerde redenen vanden Vrede, daer mede sy de ghemeynte pooghen te trecken, tot eenen gantsch anderen eynde, dan sy vvterlijcken voortstellen: Ende beduchtende dat vvel eenighe vrome lieden daer door zouden moghen vvorden teghen hunne meeninghe misleyt: Zoo heeft my goet ghedocht tot dienste myns Vaderlandts by desen eenen yeghelijcken voor ooghen te stellen, in vvat gheleghentheyt onse zaken met den Spagniaert zijn staende, hun voornemen teghens ons, ende vvat middelen sy dencken te ghebruycken omme daer toe (tvvelc Godt verhoede) te komen: midtsgaders ooc de middelen daer mede vvy ons daer teghen behooren te vvapenen t'onser behoudenisse.

TITUS LIVIUS zeydt zeer vvijsselijc, dat het verzekertste
middel om zich teghen syne vyanden te behouden, is het mis-
trouvven.

WElcke sententie hoewel sy zeker ende kennelijc is/zoo wort noch-
tans dezelve by velen niet na behooren gheacht / door dien men
verstaet dat het mistrouwē alleenlijc wt de vyantschap is spruy-
tende/ende zonder dezelve niet bestaende : nochtans zoo wort be-
vonden dat alle Tyrannen meer hebben wtgerecht met practijcken/hunne par-
tije van misvertrouwen ontblootende / dan sy oyt met eenich ghewelt van wa-
penen zouden hebben konnen te weghe brengen. Welcke slechticheyt inzonder-
heyt altijt den genen den meesten afbreur heeft gedaen/ die met hun Overhooft
te doen hebben gehadt/ eñ schijnt te spruyten wt dese zotte/ onredelijcke redene/
dat het meestendeel der menschen met zachticheyt vande aenghenomen zaken/
ende verminderinghe hunder macht / worden slauhertich / zacht ende slap van
ghemoede/ als oft sy meenden dat hunne teghenpartije van gelijcken dede/ ende
daer door zijn sy hun zelven kittelende met een ghenoechlijcke ghedachte/dat de
zake te beter t'accorderen zoude zijn/ om dat syne hefticheyt minder is / in allen
schijne oft des vyandts voordeel vermeerderende/syne vyantschap zoo vele als
uwen moet met uwen teghenspoet zoude verminderen/ende van een doot vyant
u vriendt zoude konnen worden : daer nochtans ter contrarien synen lust tot u
bloet ende om over u gheweldelijc te heerschen / met synen voorspoet altijt meer
is vermeerderende. Waer wt volcht dat de ghene die de minste van machte/
zich daerenboven noch ontblootende van het nootelijc misvertrouwen (twelc
hem voor syne veste wapenen behoort te dienen) hy zich zelven ooc door kleyn-
herticheyt ghewillichlijc begheeft in syne wterste ruine/ daer hy nochtans hem
verkloeckende ende ghebruyckende syne resterende middelen / hem noch zoude
hebben konnen houden staende / ende verwachten de veranderinghe der zaken/
die den tijdt naer ghewoonte tot synder verschooninghe zoude moghen mede
brenghen.

Waer van/hoewel gheduerende den staet der Romeynen/ontallijcke exempe-
len zijn gevallen/die tzelfde volkomelijc bewijsen: Zoo zal ic nochtans my daer
van onthouden/ overmits vele tbewijs der zelver (door de verscheydenheyt die
inde gheleghentheden der zaken vermoeyt wort) niet zoo zeker achten/ende ooc
niet zoo vele kennelijc zijn : Maer zal alleenlijc hier verhalen de kennelijcste
exempelen die by ons leven den ghenen/ die de zelve zake die wy verdedighen by
der handt hebben ghenomen/zijn wedervaren.

De Duytsche Princen hebben zich wt oorzake voorsz door eene victorie / die
den Keyser opten Hertoge van Saxen verkreech daer inne hy gevangen wiert/
zoo kleyn gheacht/dat syluiden ende inzonderheyt den Landtgrave van Hessen/
hun begeven hebben int accoort ofte veel eer int believen vanden Keyser : Daer
nochtans des Landtgravens ende synder andere bontghenoten middelen noch
byna waren in haer geheel/ ende ghenoechzaem (indien den moet ende mistrou-
wen hun niet en hadde ontbroken)om in weynich daghen den Keyser wederom
hun Legher voor thooft te brengen/ eñ met goede voorzichticheyt/kloecheyt eñ

 behen-

behendicheyt volherdende in hun voornemen / niet alleen zich te beschermen/ maer ooc om den Keyser met goede occasien syn voornemen te beletten. Sulcx dat sy meer door hun verbaestheyt ende ghebrec vande kennisse der perijckelen/ daer in sy zich begaven/ zijn verwonnen/ dan door hun gheleden schade/ die den Keyser niet meer dan zo vele dooden zoude hebben doen veroveren/ die d'andere ooc zouden hebben moghen derven / indien sy den moet hadden behouden / ende hun ghewacht van hunnen vyandt te betrouwen.

Twelc hunlieden in zulcken deerlijcken staet hadde gebrocht/ dat sy hun leven ende staet hadden verloren / ten ware Hertoghe Mauritz van Saxen (Grootvader des doorluchtighen Grave Mauritz van Nassau) ende syne bontgenoten hun ghelucKelijc hadde verlost.

Die vande Religie in Vrancrijc/ waren na zoo vele bloedighe strijden onverwinnelijc bevonden / indien sy zoo wel met mistrouwen als met gheweer van oorloghe ghewapent waren gheweest/ ende hun inden Jare LXXII. niet zoo verre met schoone woorden vanden trouloosen Koninc Caerle de negenste hadden laten misleyden / dat sy ende voorts alle die vande Religie doort gantsche Landt hun begheVende in synen handen om wreedelijc vermoort te worden/ daer van tghetal der dooden in weynich daghen over de hondert duysent groot is gheweest. Daer nochtans den Heere Admirael ende andere niet en hadden behooren te vergheten/ hoe diep inde herten hunder vyanden ghewortelt was de begheerte om hun te wreken/ ende ooc te gheloOven de goede waerschouwingen die hunliden te voren daer van wierden ghedaen.

Wt dese dolinghen ghepleecht by de Protestanten van Duytschlandt ende Vrancrijc/ kanmen bemercken dat hunne faute daer inne is ghelegen gheweest/ dat sy hun hebben laten wijs maken de verminderinghe vande bitterheyt hunder vyanden door schijnselen van verzekerthept: Ende dat sy daer door zijn gevallen inde wterste miserien/ ten tijde als sy goede macht hadden om zich te verzekeren door hunne wapenen.

Indien wy nu tercontrarien willen bemerckẽ de verzekertheyt diet misvertrouwen is gevende / zullen wy bevinden dat ooc de gene die inde meeste tegenspoet waren ghevallen/ zulcx dat sy opt wterste schenen ghekomen te wesen/ tot hunne verlossinghe zijn ghekomen / indien sy door eenige schoone woorden zich niet en hebben laten beweghen/ om hunnen vyant te achten anders dan hy is.

Want die van Maechdenburch zoo verre ghekomen zijnde dat sy geen ander hope en hadden dan op den eenighen Vertrooster der vedructe/ zijn alleene door hunne stantvasticheyt int betrouwen op Godt / ende mistrouwen van hunnen vyant behouden/ tot eeuwige eere eñ exempel van anderen: Eñ de wapenen tot hunnen moort geschict / zijn gekeert tegen hun vyanden tot hunne verlossinge.

Die van Rochelle ziende door den moort alle gheloof zoo schandelijcken ghebroken/ hebben besloten in stantvaste lijtzaemheyt alles te verwachtẽ dat Godt ghelieven zoude t'ordonneren van hun lijf ende goet : Ende gheleden hebbende een zoo swaren belegh / ende wederstaen hebbende zoo vele ghewelddes als opt Stadt by onsen tijden/ zijn ten laetsten buyten hope wonderbaerlijcken verlost.

Waer inne zeer te verwonderen is / dat die van Rochelle zijnde inde meeste perijckelen/ ende de Heere van Monsgommery (die alleen den moort was ontgaen) komende met eenighe Schepen om hun ter Zee t'ontzetten/ zoo moedich

zijn

zijn gheweest dat sy hem ontboden) dewijle de zake vant ontzet voor die tijt perijckeleus zoude zijn (dat hy hem alsdoen in gheen perijckel zoude begheven/ maer beter gheleghentheyt verwachten / dat sy wel gheresolveert waren hun mette ghenade des Heeren te defenderen / ende alle na den anderen eer te sterven dan te vallen in handen van hunlieder trouloose vyanden.

Twelc wesende zaken by onsen tijden ghebeurt / ende daer aen niet en valt te twijffelen/ Zoo ist dat ic alhier beroepe dese neuswijsighe wijse / die door hunne menschelijcke voorzichticheyt (in kleynachtinghe van thelept Godts) alle toekomende dinghen willen ijcken de mate van hunlieder eyghen voorzichticheyt: Niet dat ic hun toelate datmen anderzins tschip metten stroom zoude moeten laten drijven/ zonder opt Roer ofte Compas te letten/ maer zegghe dat de wille des Heeren van ons te verlossen/verborghen zijnde/wy daer inne niet zoo verre behooren te treden / dat wy ons zouden laten voorstaen die aen onsen neuse ghebonden te zijn / maer dat wy ghehouden zijn alle wettige middelen tot onser defensie te ghebruycken / verwachtende met lijtzaemheyt syne Godtlijcke hulpe/ zonder ons ende alle onse nakomelinghen door onlijtzaemheyt te verhangen in verachtinghe onser goeder zake/ende vande almoghentheyt des Heeren/oft ons te begheven voor den tijdt inde wterste ellende / die het teghenspoedichste eynde der oorloghe ons zoude moghen bybrenghen.

Dies niettemin wederkomende tot ons eerste voornemen / om te believen den ghenen die zich liever op waerschijnlijcke redenen / dan op de schickinghe Godts vertrouwen: Zoo kan wt de voorzeyde tweederley exempelen lichtelijc bemerct worden / hoe onwijsselijc d'eene hun zelven hebben verworpen / verlatende de middelen hunder noodtlijcke ende gheleghene defensie: Ende hoe wijsselijc d'andere zich hebben begheven tot een stantvastighe resolutie met goede redenen / mistrouwende van tgheloove ende schoone beloften hunder vyanden/ d'eene voor ooghen hebbende de schalcke ontrouwicheyt ghepleecht teghen den persoon vanden Landtgrave / ende d'andere tvergoten bloet vande verraderlijcke moort.

Eyndelijc waermen wil keeren oft wendē/men heeft t'allen tijden bevonden (zonder dat opt anders is ghezien) eñ men zal altijt bevinden dat sy in hun zotte ghedachten hun grootelijcx hebben misrekent / die zich hebben laten voorstaen dat eenen Koninc ofte Prince teghen syne onderzaten (die de wapenen wt eenighe oorzake / hoe rechtveerdich die ooc mochte wesen / eens teghen hem hadde ghenomen) zoude laten ongheworoken tleedt by hem ontfanghen door ontzicht van eenich recht / redene / eere oft eedt. Want dese dinghen en hebben noyt zoo vele plaetse in hunne herten ghehadt / dat sy de wraecgiericheyt (zoo diep daer inne ghewortelt zijnde) zouden hebben konnen bedwinghen / Maer houden voor hunnen reghel: Dat om te regneren / tgheloof mach worden ghebroken/ Ende sy hun onderzaten zoo wel moghen verleyden met schoone beloften ende eeden/ als de moeders hare kinders met appelen ende peeren.

Ende oft wy al meenden dat den Koninc van Spagnien daer inne conscientieuser ware/dan eenighe andere die opt zijn gheweest/eñ dat hy niet van gelijcken tegens ons en ware brandende met een heftige begeerte vande alderwreetste wrake die opt is gesthiet: Zoo konnen wy nochtans wel ter contrarien bemercken wt de kennisse van syne natuere/actien/ende vanden Raedt die hy gebruyct/

 die

die door de gantsche weerelt bekent zijn/als onder andere/dat zoo dicwils als in syne tegenwoordicheyt vermaent is gheweest van eenen Don Pedro ghenaemt de Wreede(als met rechte gehouden voor de wreetste Tyran die opt leefde)heeft den ghenen die hem zulcx noemde altijt berispt/zeggende datmen hem behoorde te noemen Don Pedro den Gherechtighen. Ontwijffelijc zulcx sustinerende om zelfs alzulcken tijtel t'ontgaen/ die hem met rechte toekomt/ als de ghene die de uiterste wreetheyt door syne Inquisitie is exercerende / eñ ooc synen sone wreedelijc heeft ghedoot onder tytexte vande minste onghehoorzaemheyt/ende syne huysvrouwe/om te bevrijen syn gheneghentheyt totten overspele.

Indien men hem beter wil kennen / zoo bemerct den Raedt die hy heeft ghebruyct/eñ die ghy hebt ghezien: Want der Princen herten ongrondelijc zijnde/ zoo en kanmen die niet bekennen dan door de ghene die sy ghebruycken/ die hun altijt ghelijc zijn. Den Hertoghe van Alba/Vargas Rhoda/den grooten Commandeur Don Louys/Don Jan/synen Secretaris Escouedo/den Cardinael Granvelle / ende andere die hy opt in dese Landen heeft ghebruyct / zijn sy niet alle zeer zonderlinge geweest in wreetheyt/ onbarmherticheyt/ hertneckicheyt/ zonder conscientie/recht/ eere/ ghcloof? ja ooc verbreemt van alle menschelijcheyt? ghenoechlijcker achtende te zien de springhende bloet-aderen vanden ghenen die sy hunne vyanden achten/ dan opt Landtman te zien den reghen / bynaer te langhe verwacht tot behoudenisse van synen Oogste?

Mochten die van Granade (die hy zoo wreedelijc boven tractate / eere ende eedt heeft vermoort/ als hy ons gheerne doen zoude) verrijsen / sy zouden ons met levendighe redenen wel raden dat wy ons met hem te betrouwen niet en zouden laten bedrieghen/maer dat wy ons wijsselijc ende voorzichtelijc zouden wachten van onse hoofden zoo goeden koop te gheven.

Maer hunne bedecte vrienden (die eylaes wat te veel onder ons verkeeren) zullen zegghen dat de voorzeyde goede lieden nu al doot zijn. Tis waer / dese knechten zijn doot / maer den meester leeft noch / ende werct noch even dapper totten zelven eynde / maer met een ander handelinghe / die hy meent hem voordeelijcker te wesen. Want na dat hy eenighe jaren getracht heeft met wreetheyt te verslaen een Natie die den Spagniaert voor Verckens acht / als gheen hert hebbende/ende ziende dat hy overmits onse standvasticheyt met die maniere vā des weynich voorderde/ heeft goet ghevonden de zachtmoedicheyt vanden siecken Leeu te conterfeyten/ende de Dieren met zoeticheyt tot hem te nooden/niet om hun meer te sparen/maer om tmeeste ghemac.

Waer toe hem zeer wel diende den persoon vanden Prince van Parma / om dese personagie wel te spelen/ende den eenvoudighen d'oogen te verbinden door een gheveynsde goedertierenheyt ende schijn van zachtmoedicheyt: met welcke deuchden desen goeden Prince daerentusschen alomme grootelijcx wiert verheven. Godt gheve ooc dat hy zulcx inder waerheyt zij/maer ic en kans niet wel gelooven/wetende dat het spreecwoort te zeer wel/ byzonder by den Italianen/ wort ghepracticeert: Die niet en kan veynsen, die en kan niet regeren. Waer toe Don Jan mede last heeft gehadt/maer door syne jonghe Spaensche hefticheyt niet konnen wtvoeren.

Maer waer toe dient dit? om ons den Italiaenschen aerdt te leeren kennen/ oft om dit t'ontleeren? Hebben wy niet binnen Antwerpen ghezien dat eenen Symon

Symon Turcq Italiaensch Koopman hem vele jaren met vele beleeftheden valschelijc heeft ghevepnst te zijn een vrient van Jeronimo Theodati/ eñ middelertijt te staen na syn leven / twelc hy hem ten laetsten moordadelijc benam/ om te wreken een questie die tusschen hem over langhe was verzoent?

Ende daer na dat eenen anderen een jonghe dochter / de schoonste der zelver Stede/ ende van treffelijcken hupse/ vele jaren met groote moeyten eerst ter oneere/ ende daer na (zoot scheen) ter eeren heeft vervolcht / met de ghevepnstheyt van een zonderlinghe liefde/ende dat hy den derden dach vande bruyloft is heymelijc ghereyst na Italien/haer trouwelooselijc verlatende.

Indien een Italiaensch Koopman van dat ambacht alzulcken meester is/ wat verwachten wy vande Italiaensche Princen/die gheen ander handelinghe opt hebben ghcleert dan veynsen?

Daer in desen alle andere moet te boven gaen / dewijle de gelegentheyt vande zake zulcx van hem vereyscht/den last van synen meester hem zulcx gebiet/ende dat syne natuere daer toe is gheneghen meer dan andere Italianen / als zijnde van Pauselijcken afkomste.

Zietmen niet dat de Vryers hoe ghemelijc / gnorrich ende onlustich dat sy vter natueren zijn/ niettemin zoo langhe sy eenighe jonghe dochter vervolgen/ hun ghelaten de beleefste/ lustichste ende ghedienstichste diemen zoude vinden? zonder hun t'ontdecken/eer sy tot hunnen wille zijn ghekomen: Meenen wy dat de Princen niet zoo gheleert en zijn in hunnen handel? Niclaes Machianel het Compas vande Italiaensche Princen / leert hun dit voor den nootelijcsten streec / zegghende dat sy aen beyde zijden even wel ter handt moeten wesen / te weten om een ghedaente van zachtmoedicheyt/ghetrouwicheyt ende barmhertichheyt te houden/eñ oock om tblat te keeren/als hun voordeel zulcx ghedraecht: dat is / dat sy ooc alzoo wel moeten konnen de wreedtheyt / ontrouwe ende onghenade / ende dat sy niet van noode hebben deuchdelijc te wesen / als sy maer zulcx schijnen. Het xviij capittel van syn Boecxken / gheintituleert DEN PRINCE, is vol van dusdanighe goede leeringhen; twelc ic wensche dat op alle de poorté vande Steden der Nederlanden ware geschreven/ met het spreecwoort dat den Italiaen meest ghebruyct: Betrout niet, ghy en zult niet bedrogen vvorden; ofte veel eer twelc by den onsen met meerder eeren wort gebruyct: Weest ghetrou, ende betrout niemant.

Maer de ghene die opten Spaenschen leest schoenen/ spotten noch zoo onbeschaemdelijc met ons/dat sy derven zegghen dat alle mistrouwen moet geweert worden / om tot eenen goeden Peys te komen / ende datmen ons conditien zal gunnen/daer mede wy reden zouden hebben om verzekert te zijn.

Ic bidde v/ zeght my/ hoe macht bestaen / betrouwen ende goede verzekertheyt te nemen? want indien wy betrouwen willen / zoo en behoeven wy gheen verzekertheyt: ofte indienmen ons goede verzekertheyt wil geven/zo en behoeven wy niet te betrouwen: ten ware datmen zegghen wilde/ dat hy betrout die een goet pant neemt dat de schult drymael weerdich is/oft dat hy verzekert is/ die een pant heeft dat maer de helft vande schult zoude moghen ghelden/ende de reste opt goet ghelooue van synen vyandt stelt. Hier wt is pimmers klaerlijc te verstaen/dat dese goede lieden ons met halve ofte gheene verzekertheyt opt goet betrouwen geerne zagen onder tgouvernement van hunné goeden/getrouwen/

barm-

barmhertighen Koninc / ende dat sy ons gheerne zonder toom zaghen rijden: Hebben sy dien bal wel/ ic schencke hun tpartuer.

Maer den hoochsten toon die sy zinghen / is dat den Koninc van Spagnien ons zoude verzekeren met borchtocht vande naburige Princen / tot onderhoudinghe van Tractaet.

Hier op staet te letten dat dese borghen zouden zijn Princen/die de Roomsche Religie hebben verworpen/oft die tzelve noch onderhouden.

Datmen zich zoude vertrouwen op de borchtocht vande Princen die de Roomsche Religie noch aenhanghen/waer groote dwaesheyt: dewijle zeker is dat sy metten anderen vastelijc zijn verbonden/ tot onser uytroedinge/ zoo haest hun daer toe eenige gheleghentheyt zoude mogen verschijnen. Zulcx dat tzelve niet anders is te zegghen / dan datmen den Leeu de Schapen zoude betrouwen onder der Wolven borchtochte.

Ende de borchtochte vande Princen die de Roomsche Religie hebbē verworpen/en kan geen zekerheyt geven: dewijle sy wel weten/oft ten minsten behooren te weten/dat het heylich verbont daer van onse partije thooft is/ eens meester van ons zijnde / hun wel zoo vele wercx zal gheven om hun zelven te defenderen/dat sy niet vele tijts zouden hebben om te dencken op hunne borchtochte.

Ic late staen de dispute/ waer wy oft yemant van onse borghen/ onsen schuldenaer zouden te rechte stellen/oft (genomen dat hy tot onsen ende hunen voordeele waer ghecondemneert) wie de gene zoude zijn die de sententie teghens hem zoude executeren? Waerder yemandt die middel hadde omme den Koninc van Spagnien te houden/als hy qualijc wilde/twaer zeer goet: Maer ic en geloove niet datter yemant is: Ende al wilde ic zulcx gelooven/ den Koninc van Spagnien noch syne kloecke Predicanten/die syne macht zoo groot maken/ en zouden my zulcx gheen ghestant doen.

Maer ghenomen dat onse borghen machtich waren om hem een goede oorloge te maken/zoo moesten wy ons begheven tot syne onderzaten/opt vertrouwen onser borchtochten: Als hy dan tsyneu schoonste ons met den ooren name/ oft de plaetsen verzekerde daer inne hy weet alle onse defensie te bestaen / wat raedt? zullen wy hem dachvaerden / oft onse borghen? De borghen ghedachvaert zijnde / zullen sy hem terstont een Legher van vijftich duysent mannen voor thooft legghen? oft zullen sy (om moeyten ende perijckelen te schouwen teghen den ghenen die hun niet en vreest) hun laten ghenoeghen met eenighe lac die hy ons zal oplegghen: Dat wy wederomme meenen te rebelleren / dat wy secrete conspiratien hadden ghemaect / oft het uyterlijc dat wy hem niet schoon ghenoech en wilden ligghen om ghegheesselt te worden. Ende in allen ghevalle de zake in processe staende / ende wy middelertijt de kosten met hals ende hooft betalende / zoo en zoude ons dan de wrake die de borghen mochten doen tot betrachtinghe van hunne eere/niet meer konnen helpen dan tzuppen na de doot.

Over zulcx en kan ic niet ghelooven dat eenighe Princen / die de valscheyt eñ wreedtheyt onser teghenpartije bekent zijn / zich zouden zoo verre willen laten misleyden/dat sy in zulcker voeghen in hunne beschermenisse zouden nemen het onnoosel bloet van desen ontschuldigen verdructen volcke / twelc in hun macht niet en zoude wesen te behouden/ofte hunne schade te doen repareren/Ende dat sy daeromme hunne conscientien ende eere niet en zullen willen stellen in alzulc-

ken

ken perijckel/ alwaert oock dat sy daer toe verzorcht worden : [illegible] de na-
komelinghen ten eeuwighen daghe grootelijc bevlect zoude blijven : Want van alzulcken schijn van Vrede en kan niet anders dan een tragedie ghespeelt worden / dat is / een vrolijc beghin / ende een verdrietich ende ellendich eynde.

Hier van is een merckelijc exempel in Ferdinando / d'eerste vanden huyse van Arragon / Koninc van Napels / dewelcke niet en heeft naghelaten d'Edelluyden van synen Rijcke / die teghen hem opghestaen hadden / te doen sterven: niet teghenstaende int accoort met hem ghemaect / verscheyden Princen Borghen waren ghewozden.

Ende de Borghen en toonden noyt in eenigher manieren / dat hun de borchtochte ter herten ghinc / na dat het middel vande zake te rechten hun was benomen.

Alsmen oock bemercken wil dat den Paus van Roomen over zoo vele jaren heeft gheexcommuniceert alle de Princen van syne Religie niet zijnde/ en hunne heerschappijen tot roof ghegheven. Ende dat den Spaenschen hoochmoet hun over zulcx niet alleen is dreyghende/maer oock arbeydende/ om hun te brenghen onder de Spaensche Monarchie/ die hun zoo hooch int herte leyt : Wat verzekerheyt zoude ons dan konnen geven de borchtochte vande gene die de Roomsche Religie hebben verworpen? Ende boven dien en geloove ic niet dat yemant onder borchtochte by den Leeu zoude willen te gaste gaen.

Ende te willen zegghen dat den Koninc van Spagnien eenighe merckelijcke somme van penninghen erghens zoude inde derde handt stellen tot verzekeringhe vant Tractaet/ is te zeer slecht. Want zoo vele ghelts en zoude hy niet moghen consigneren / oft hy en zoude tienmael zoo vele van dese Landen in korts tijden wtpersen. Hier by ghevoecht dat een zeer magere verzekertheyt is/ datmen hem zoude laten voorstaen dat den Koninc van Spagnien zich om tverlies van een somme ghelts zoude onthouden vande lust synder wraecgiericheyt te boeten/ over den ghenen vanden welcken hy zoo onverdragelijc verstaet gheinjurieert te zijn / byzonder bemerckende dat yeder particulier hem tperijckel van lijf ende goet dicwils niet en ontziet/ om hem te wreken vande gene/ die hy verstaet hem in syn eere ghekrenct te hebben.

Omme voorts niet te vergheten dat tot voordeel van hunne Spaensche factien ende ruine vanden staet deser Landen zoude mogen dienen/ ende by de ghemeente aengenaem wesen (die hun metten wterlijcken schijn geerne laten paepen) komen noch voorstellen / datmen door den Peys ontlast zoude zijn vande contributien/ die sy zegghen zoo groot te zijn/ dat dezelve de ghemeente ondragelijc zijn / in allen schijn oftmen alsdan een goude weerelt zoude hebben / meenende alzoo ons/ den heunich om den mont smeerende/ te leyden inde swaerste ellende ende miserie/ ende op hunne maniere wtet Vaghevyer inde Helle.

Twaer wel een wonderlijcke zake dat den Koninc van Spagnien / die met alzulcken hertneckigen ghewelt tegen alle recht en redelijcheyt ons heeft willen belasten met een eeuwighe schattinghe vanden tiensten penninc te betalen van alle goederen en koopmanschappen die in dese Landen zouden verkocht worden / zijnde het eenich middel om alle den koophandel ten eeuwighen daghe wt de Landen te verdrijven / ende den gantschen rijcdom tot hem te trecken / een dingen dicwils tienmael moeten betalen/ ende ten tijde als hy zeer weynich was

vergramt

vergramt ten opzichte van tghene tzedert is gebeurt / dat hy uit alle occasien der weerelt (zoo hy zeyt) ontfangen hebbende om ons qualijc te handelen / ons zoude vry laten van alle schattinghen ende contributien. Want hoewel sommighe ghelooven dat de hoeren door leet ende slaghen lieflijcker ende hantzamer worden / zoo en ghelooue ic nochtans zulcx van gheen Princen.

Ende heeft hy alsdoen niet konnen beweecht worden door eenich vertooch vande bederffenisse der Landen / die daer wt zekerlijc moeste volghen / zeggende alleen voor redene / zulcx te wesen den wille des Koninckx / noch door d'allegatien van rechten / vryheden ende privilegien vande Landen / diemen zeyde alleene te bestaen inden wille des Koninckx.

Inder voeghen dat de Ghecommitteerde vande Provintien tot dien eynde ghezonden aenden Koninc in Spagnien geenen beteren spoet op hunne wederkomste zouden gehadt hebben / dan den Marquis van Berghen ende Heere van Montigny, ten ware sy wel te passe goeden windt hadden ghekreghen / door de tijdinghe die den Koninc ontfinc / dat meest alle de Steden van Hollandt ende Zeelandt de wapenen hadden aenghenomen / ende vant innemen vande Steden van Berghen in Henegouwe ende Valencijn: Waer door oock den Hertoge van Alba ghedwonghen wiert inde schee te houden tsweert dat hy half ghetrocken hadde / om te doen sterven de voornaemste vande Magistraet ende Borgherije van Brussel / om den anderen een vreese te aenjaghen.

Indien ooc den Heere Marquis ende van Montigny hun leven hebben verloren / door diemmen verstont Crimen lesæ majestatis te wesen d'overleveringhe van een Requeste / streckende tot synen ende der Landen dienste: Ende dat om ghelijcke oorzake de Ghedeputeerde in Spagnien de Borgherije van Brussel ende alle andere die hun int minste gheopposeert hadden / hun zouden ghevolcht hebben: Zoo laet ic een yeghelijc bedencken / waer mede wy volstaen zouden / indienmen (twelc Godt verhoede) ons meester ware? oft sy yemandt zouden laten leven / dan de ghene die de Heeren Spagniaerden thunnen dienste zouden noodich achten? ende oft wel yemandt zoude moghen zegghen / die oft dat syn eyghen te wesen / meer dan d'arme Indianen / daer niemandt yet eyghens is bezittende / ja syn vrouwe ende kinderen voor hunnen lust niet en mogen beschermen / vanden welcken sy nochtans noyt eenich leet hebben ontfangen? Isser wel yemant die ons (die sy voor de booste menschen der Aerden houden) yet beters zoude konnen toeschrijven / indient met tractaet oft wapenen zoo verre mochte komen / dat de zake stondt aen hunne goede discretie?

Zoude dit d'erffenisse onser nakomelinghen wesen? inde plaetse vande zonderlinghe vryheyt die wy van onse voorouders hebben gheerft / dat van niemants (ooc des minsten) persoon ende goederen niet en mach worden yet ghedisponeert / dan by Iustitie / twelc sy in grooter eere ende weerdicheyt altijt onverbrekelijc hebben behouden: niet teghenstaende wy zien dat meest onder alle andere Natien vande weerelt tghemeen volc wort veracht / ende vande machtichsten gheweldichlijc ghehandelt.

Hieromme moetmen verstaen dat wy niet alleen schuldich zijn dese contributien (die wy doch met onsen eyghen consente gheven / ende niet dan roosen en zijn te ghelijcken by de doornen der tyrannije) ghehouden zijn voor ons en onse nakomelinghen ghewillichlijc ende met goeder herten te verstrecken / maer ooc

ons

ons leven / als wy die willen weghen teghen tghene ons zoude overkomen / in ons vyandts macht zijnde.

Maer tbeste van allen is / dat sy zegghen / dat het de Staten vande Provintien zouden wesen die met ons tracteren zullen/dat wy zouden behouden d'exercitie vande Religie / dat tvreemde Krijchsvolc vertrecken zoude : Ende dat wy daeromme niet en zouden hebben te vreesen. Indien sy mette voorgaende redenen ons bespotten/voorwaer sy dencken ons met dese blint ende doof te maken.

Wat hebben wy vande Staten vande voornoemde Provintien te verwachten ? zullen sy hun schepdē van des Konincx autoritept ? zullen sy hem dē toom inden mont worpen om ons te beschermen? Den verblogen Marquis vā Rijsbroec zoude hier van mogen ghetupghen/ zeggende : Dat sy alle liever voor den Duyvel zouden varen/dan dat sy geen meesters van ons allen zouden worden.

Wy weten dat sy met dierghelijcken aes de principaelste Steden van Vlaenderen int net hebben ghebrocht. Ende inzonderhept is aen die van Ghent ghezonden gheweest de Heere van Manup / diemen dede ghebruycken den naem vande Staten van Henegouwe / Arthoys / ende andere Provintien/ met zeer schoone woorden / in allen schijne oft de Staten verstaen hadden / datmen hun het exercitie vande Religie zoude laten ghenieten.

Maer een weynich tijts daer na/ alsmen verstondt dat sy nu verre ghenoech by d'ooren waren ghelept / heeft Richardot de zake byder handt ghenomen/ ende voort eerste de handelinge vanden Heere van Manup in vele poincten geen gestant doende/die hun maer om den goeden mont te maken waren voorgestelt/ heeft hun niet te min onderhouden met vele goede hopen: Eñ alsmen hem sprac vande Religie / begheerde datmen dat artijckel opt laetste zoude houden / ende d'andere eerst afhandelen. Opt welcke verdraghen zijnde/ende ziende dat sy nu verre ghenoech in Zee waren/riedt hun/ dat ingevalle sy den Koninc eñ Prince van Parma niet en wilden offenseren / dat sy vande Religie zouden swijghen/ ende dat alle voorgaende dinghen te beter zouden vergheten blijven.

Ten laetsten de Ghedeputeerde van Ghent binnen Doornic gekomen/ ende in teghenwoordichept vanden Prince van Parma in debat van eenighe poincten gekomen zijnde/heeft den Prince van Parma de handelinge van Richardot ghedesavopeert. Daer na heeft Richardot ooc valschelijc gheloochent eenighe poincten die hy geaccordeert hadde. Dits de maniere van hunne handelingen. Ende de Stadt overghegheven zijnde/heeftmen het woort/schandale/zoo gherect inde lenghte ende breette/ datmen zeer na alle de rigoureuse Placcaten daer inne heeft begrepen.

Dies wy ons niet hebbē te laten voorstaen/dat eenige persoonen opten name vande Staten met ons zouden handelen anders dan de gene die dubbelder ende valscher zijn dan de Spagniaerden/ eñ dat opte commissie/instructie/ eñ mette treken vandē Koninc van Spagnien/ daer van sy niet een tittel zullen wijcken.

De ghene die ons gheerne in dese brabbelinge zagen/laten luyden dat Champaigni ende Richardot alreede hier toe zouden zijn ghedeputeert. Dit zijn twee zoo verre vervreemt vande gunste deser Landen / als den vreemsten Moore van Spagnien : tzijn Borgoignons/dat is te zeggen/twee onbeschaemde Leughenaers / die de kennisse Godts / die sy hebben / ter liefden vanden Afgodt der weereltscher dinghen verworpen.

Aengaende dē Edeldom van derwaerts over/daermē groote feeste af maect/ dunct v dat in hun de deucht ende grootmoedichept van hunne voorouders is verschijnende? hebben sy de manierlijcke stemmichept/ wijsheyt/ autoritept eñ yver tot de vryheyt eñ welvaren vande Landen/ die inden oprechten Edeldom vereysscht wort? ofte zijn sy de ghene zelfs die zich tot slaven begheven om twelvaren ende vryheyt vande Landen te helpen verdrucken? Indien ghy hier van tghevoelen der Spagniaerden hoorden/mocht v verzekert houden door de ghetuyghenissen van hunne beste vrienden.

Want de Heeren die sy niet kloec ghenoech achten om tot hunne zaken te ghebruycken/ die zeggen sy te wesen ghekleede beesten: De ghene die in eenige merckelijcke zaken schijnen ghebruyct te worden/noemen sy deselen die totte secrete dobbele diensten / (alias verraderyen) hun hebben laten ghebruycken/ die houden sy ooc in zulcker eeren als de ghebruycte verraders altijt gehouden zijn geweest/sy en hebben ooc gheen ander loon te verwachten: ende de mindere die in menichte t'Hof volghen om gheadvanceert te worden tot eenige staten/ die zouden (zegghen sy) niet laten t'Hof te believen/alwaert met koppeldraepen: gelijcmen ooc ziet / dat d'eene synen oudtsten sone heeft ghehout aen een wel bekende vrientlijcke Joffrou vandē Hove: d'andere speelt op de Violen/dewijle de Heeren Spaignaerden ende Italianen syn dochters onderhouden : ende de ghene die wat eerlijcker willen schijnen/die doen hun Requesten ten Hove door hunne schoonste Nichten presenteren / oft door der Spaignaerts hoeren voorderen. Dits de vromichept van dien Edeldom / twelc niet vreemt behooren te achten de ghene die vanden Jare Lxvij tot Lxxvj toe t'Hof hebben verkeert.

De ghene nu die te Hove eenighe recompensen genieten / die ontslaetmen met een briefken vande betalinge van tgene sy d'arme Borgers hebben afgeborcht/ die hun gheschoept ende ghekleet hebben: ofte men geeft hun de goederen vande gene die zich by ons vromelijc dragen/ om d'opgaende boomen ter halver wasse af te houwen: die by den Landtlieden Beuls der Bosschen worden ghenaemt.

Omme dan totter materie weder te keeren / zo behooren wy altijt indachtich te wesen/alsmen ons met ghezuyckerde redenen wil verleyden/dat de gheblanckette hoeren altijt meest suspect zijn van pocken: Gelijc myn Heere den Prince (hoochloflijcker memorie) den Heere van Selles wt Spagnien (die een vrachte van ghenade des Koninckx hem overbrenghende) tot antwoorde gaf: Dat hy daer van al te schoon sprac om te ghelooven: Want ontwijffelijc hoe dat het schoon ghelaet meerder is/hoe dat den wijsen hem daer op min zal vertrouwen (byzonder in synen vyandt) na tzegghen vande Italianen:

Chi te fa pui carezza che non sole,
Tha ingannato o t'ingannar vole.

Dat is:

Die boven reden v veel schoon ghelaets betoont,
Die heeft v al int net, oft hy hadde v gheern ghehoont.

Tzijn uwe Eylanden die hy vrijt/om die te krijghen en zal hy niet laten eenighe moeyten ende kosten te doen / alle courtoysien ende aubaden te spelen; ende die hebbende/op hunne zaken ordre te stellen dat int Nederlandt niemandt daer na d'ooren zal op steken / oft na de wapenen te tasten.

Dits d'eenighe middel daer mede sy van ons verhopen meesters te worden: Want men moet weten / dat den Spagniaert de zake deser Landen zoo wel verstaet / dat hy wel weet datter noch vijfentwintich Steden in onsen handen zijn/die hy met gheen ghewelt mach winnen/ al oorlochden hy noch vijf hondert jaren/indien wy gheresolveert blijven voor onse ende onser nakomelingen vryheyt zoo vele te doen/ als onse voorouders die ons dezelve hebben achter ghelaten ghedaen hebben. Hy en houdt tpartuer niet ghewonnen mette veroveringhe van eenighe Landtsteden/ tzijn d'Eylanden daer hy syn kaetse wil maken / om tspel te verzekeren.

Dewelcke wy ontwijffelijcken hem nimmermeer zullen laten hebben / maer veel eer verwachten alzulcken eynde/ als ons Godt almachtich ghelieven zal te gheven: Indien wy niet met eenen dencken ons zelven ende de gantsche ghemeynte te begheven in des Beuls handen: Dewelcke zulcx niet en hebben verdient/als zijnde by ghetuyghenisse van allen anderen/de zachtmoedichste/ ghetrouste / stantvastichste Natie / ende de vreemtste vande bloetvergietinghe die opter Aerden wordt ghevonden.

De ghene die niet en ghelooven dat ons alzulcken bancket wordt bereyt / die moghen wel ghelooven de woorden van Don Jan/die ghezeyt heeft: Dat den Koninc liever zoude zijn een Heere alleen van aerde/ boomen/ beesten/bosschen/ wolven/ wateren ende visschen deser Landen / dan te lijden dat eenen persoon die de wapenen teghen hem ghedraghen / den Rebellen aenghehanghen hadde/ ofte int minste met ketterije besmet ware/daer inne zoude leven. Eyndelijc is syne meeninghe dat wy ende onse nakomelingen alle zouden moeten ghelooven/ dat den Paus een ziele wten Hemel trecken/ende int diepste der Hellen verworpen/ ofte wter Hellen int schoonste des Hemels stellen zoude konnen/ gelijc syne ghescreven rechten vermelden/ oft sterven.

Indienmen meent dat dit maer woorden zijn/leest tghene de Spagniaerden zelve hebben ghescreven van hunne Indische handelinghen/ daer sy zelve verhalen alleen wt hun lust/oft om zich onzichtelijc te maken/vele millioenen menschen vermoort te hebben / die hun noyt vergramt oft yet mis daen hadden / op dewelcke sy ooc tminste recht van heerschappije niet en hadden.

Vergelijckende dit met onse ghesteltenisse/ die sy houden voor gherebelleerde onderzaten des Koninckx/ketters ende verloochende menschen/ onweerdich der menschelijcker ghemeynschap/ende totten vyere ende sweerde gheeygent/ meenende dat sy met onsen bloede Godt dienst doen / ende met ons te laten leven/ hun zelven verdoemen/ wat hebben wy van hun te verwachten?

Stelt u voor oogen den doot die den vromen Grave van Egmont en Hoorne hebben ghestorven/ alleen om dat sy de Ketters niet genoech zouden hebben bedwonghen: Daer nochtans alle wijse lieden verstaen / dat int stuc vande regeringhe dicwils door de vingheren moet worden ghezien/om erger te schouwen. Ende oordeelt zelfs / oft ghy niet hondert hoofden zoudt hebben verbeurt / als de voorsz Heeren verdient hadden het scherpen eender spelle te lijden.

 Dan

Dan tschijnt dat eenighe zich vryheyt toeschrijven wilden / om datter vele zouden moeten sterven/ als oft de menichte hem zoude verzaden/ oft de grootte vant were doen ontzien. Dits een groote slechticheyt. Heeft den Hertoge van Alba wel konnen verzaet worden met de doot van achtien duysent persoonen/ die hy in Spagnien wederkeerende rapporteerde hier te Lande door Beuls handen te hebben doen sterven? Dunct v niet dat hy wat meer zoude ghedaen hebben/hadmen zich met de wapenen niet gheweert?

Al ist zake dat den Prince van Parma inde gheconquesteerde Steden des Koninx sententie niet ter executie en stelde/ende alle dagen in elcke Stadt hondert hoofden en deed' afhouwen; dat en wiert niet opghehouden by ghebreke van macht oft wille / maer om dat wy ons teghen hem niet en zouden resolveren/ghelijc wy teghen den Hertoghe van Alba deden. Twelc ons onverwinnelijc zoude maken / ende daer mede ware de hope te niet / vande Eylanden met practijcken te krijghen.

Maer en laet v niet voorstaen dat hy/ meester vande Eylanden zijnde / de rekeninghe effen zoude afloopen: ofte indien ghy zulcx uwe rekeninghe maect/ zettet wt uwen zin/ op dat ghy niet tweemael en rekent/ ghelijc de gene die zonder Weert rekenen / ende gheeft al v zinnen ernstelijc daer toe / dat ghy v hooft wel bewaert / op dat ghyt niet zonder loquatur en verliest: Want te zegghen alsdan: Wie zoudt ghedacht hebben? waer te laet. Ende alle de weerelt zoude redene hebben onse zotticheyt ende quade rekeninghe te bespotten.

Het zekerste middel van onser behoudenisse zalmen bevinden te wesen / datmen d'ooren stopt voor alzulcke Speellieden / dewelcke alleenlijc arbeyden om onse herten te verflauwen/twisten/ tweedrachten ende scheuringhen onder ons te zaeyen/ende daer mede hun profijt te doen: Want sy en zouden niet weynich achten wtghrecht te hebben / indien sy ons aent handelen konden brenghen: Want na tghemeen spreecwoort:

Als een Vrouvve tot tghehoore, end' een Stadt komt ter spraken:
Zoo zal sy hucken, ende dese en zalt niet langhe maken.

Maer zegghen zommighe (door Spaensch ingheven) men kan niet verbeuren hun propositien hoorende: want men kant laten varē/indien wy niet voordeels ghenoech konnen bedinghen/ghelijc tot Breda ende Keulen is ghescheet.

Daer teghen ic antwoorde/ dat den proevenden Koc ghemeenlijc syn tonghe verbrant: twelc wy tot Keulen t'onser schade ooc zijn gewaer geworden: Want tis kennelijc dat tzelve heeft ghedient om te practiseren de middelen / daer mede men Arthoys/Henegouwe/ ende andere Provintien van ons heeft ghescheurt: Ende ghestonden noch metten besten koop/ dat wy niet meer en verloren/ daer van de practijcken noch een yegelijc kennelijc zijn/die niet alleene onse vyanden/ maer ooc de ghene die wy betrouden/hebben ghebezicht.

Gheduerende het Tractaet van Breda/stondt myn Heer den Prince(hoochloflijcker memorie) aent roer/ eñ bestierde het Schip zoo wijsselijc/ dat de zake in goede verzekertheyt wiert ghehouden: hoewel nochtans vele ghelooven dat wy aldaer noch niet zonder schade af quamen/maer dese zake is zeer merckelijc.

Ende om te besluyten bidde ic een yeghelijc die eenich oordeel oft voorzichtic-

heyt

heyt is hebbende/ dat hy synen vyandt kenne / ende zich zelven dese poincten altijt voor oogen houdende / tot dat hy wel verzekert zij dat den Koninc met syne Spagniaerden ende ghespagniaerde ghevolch die zullen gantschelijc vergheten hebben.

1 De vvapeninghe teghen den Koninc.
2 De veranderinghe vande Religie.
3 De af-sVveeringhe des Konincx.
4 De handelinghe met andere Princen.

Niettemin hebbende een rechtveerdighe zake (want gheen rechtveerdigher kan ghevonden worden/ dan tegen ghewelt te ghebruycken nootlijcke defensie) die wy ghezien hebben/eñ noch daghelijcx zien/dat Godt almachtich zoo merckelijc buyten alle menschelijcke hope is helpende / ende daerenboven door syne ghenade ons daer toe in handen ghestelt zijnde zoo schoone middelen/ zoo en behooren wy van onse behoudenisse ooc niet te wanhopen.

Twelc hoewel ic achte my niet toe te staen alhier int kleyne te handelen / zoo kan ic nochtans wel zoo vele zegghen / dat midts bewarende vijf ofte zes aenkomsten deser Landen met goede verzekertheyt ende toezicht / ende met verzekerde persoonen die met ons hebben te winnen ende verliesen: Zoo zalmen den vyandt wel lichtelijc beletten den voorderen inval : Hy en acht ons zoo kleyne/ noch ooc syne winste zoo groot niet/als wy zelve. Ende Godt almachtich heeft ons verlost / als wy meenden in meerder swaricheyt te wesen dan dese.

Maer onse scheuringhe ware ons gantsch dootlijc/ ende is het eenige middel daer op hy verhoopt/daer voor wy ons in alle manieren moeten wachten/ende zorchvuldelijc wapenen met vaste ende goede eenicheyt / onse passien aen d'een zijde stellende/ende alle wrockerijen die wy tegen den anderen int herte mochten hebben verteerende / op dat wy niet door ons eyghen ghebrec den vyandt den wech openen / ende onse nakomelinghen bereyden een ellendighe erffenisse van eeuwige slavernije/der welcker bloet ons inder eeuwicheyt voor Godt almachtich zoude beklaghen / dat wy de vryheyt van onse voorouders (met verbintenisse van niet te vervreemden) naghelaten/hunlieden door flauhertichept ende zotte onvoorzichticheyt hadden vermanghelt tegen een onverdraechelijcke ende eeuwighe slavernije aen ziel ende lichame.

Een vryheyt / zegghe ic / die tzedert den tijdt van vijftien-hondert jaren noyt met slavernije van wtheemsche Natien is belast gheweest: twelc weynich Natien vande weerelt zouden moghen zegghen.

Dewelcke ons voorouders met alzulcke zorchvuldicheyt/ grootmoedicheyt ende stantvasticheyt hebben voorgestaen tegen alle de Princen van dese Landẽ/ als de groote menichte der exempelen bewijsen / eñ onder andere dat desen Koninc van Spagnien inden Jare xvᶜ. lix vande generale Staten deser Landen met gheene middelen van schoone beloften oft grammelijc ghelaet heeft mogen verkrijghen/dat vijf-hondert Spagniaerden in dese Landen na syn vertrec na Spagnien zouden blijven: Waer van hy alzulcken haet heeft ontfangen/dattet zelve inden Jare lxvij den Grave van Egmont/eñ meer treffelijcke persoonen/
die

die opte voorzeyde vergaderinghe vande generale Staten van ſLandts wegen waren ghebruyct/ den meeſten laſt heeft ghedaen om thooft te verlieſen.

D'exempelen vande voorleden dingen behooren ons zulcx t'onderwijſen/ dat wy wijſer moghen zijn/ dan de ghene die de toekomende zaken metter ellen van hunne neuſwijſheyt willen meten/ wetende dat niet een hayr van onſen hooſde zonder de ghehengeniſſe Godts zal worden ghekrenct/ende dat hy Meeſter is/ ende int minſte niet toeſtaet tvoornemen vanden ghenen die met groot onrecht aenghenomen hebben ons te vermoorden: Dit wort int midden van ons ghetuycht door de vrome Steden van Alcmaer ende Leyden / ende door ons allen die gezien hebben dat Godt almachtich tverlies van Ziriczee (twelc wy genoech achten te weſen het middel van onſen zekeren ondergang) heeft verandert tot een middel onſer alder verloſſinge: Dezelve Godt leeft/ hy en heeft onſe (oft wel eer ſyne zake) niet dus lange voorgeſtaen/om ten laetſten die te verlaten: hy en doet geen ſtucwerc/maer tghene dat hy begint dat voert hy zekerlijcken wt. Waeromme en zullen wy ons in hem niet betrouwen ende verzekert houden?

Te meer/ zoo wy altijt ghezien hebben dat de ghene die zich op menſchen verzekerden/ zijn ghevallen / als de ghene die op een riet ſteunden: ende bedenct v wel/ ghy zult bevinden dat wy den meeſten af breuc hebben gheleden door dien wy op menſchen meer verhoopt / betrout ende gheſtaen hebben / dan op Godt almachtich.

Hieromme laet ons ſyne ghenade aenroepen/ende vertrouwen met gantſcher herten / zonder murmuratie van hem onſe verloſſinghe verwachtende tot ſyns Naems eere: Ende zijt verzekert (als van tghene dat ghy voor uwen ooghen ziet) dat hy de ghene die den onnooſelen verdrucken/ende ſyn Woort zoecken te wtroeden/zullen eenen val doen tot onſer verloſſinge/daer van ſy nimmermeer zullen opſtaen/ ende dat hy ons ende onſe nakomelinghen zal gheven ende beveſtighen d'erffeniſſe ſyns Woorts/ende onſer vryheyt.

FINIS.

